СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ
TRIBUNAL DE JUSTICIA DE LA UNIÓN EUROPEA
SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÉ UNIE
DEN EUROPÆISKE UNIONS DOMSTOL
GERICHTSHOF DER EUROPÄISCHEN UNION
EUROOPA LIIDU KOHUS
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN UNION
COUR DE JUSTICE DE L'UNION EUROPÉENNE
CÚIRT BHREITHIÚNAIS AN AONTAIS EORPAIGH
SUD EUROPSKE UNIJE
CORTE DI GIUSTIZIA DELL'UNIONE EUROPEA
EIROPAS SAVIENĪBAS TIESA
EUROPOS SĄJUNGOS TEISINGUMO TEISMAS
AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA
IL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA TAL-UNJONI EWROPEA
HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE
TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ
TRIBUNAL DE JUSTIÇA DA UNIÃO EUROPEIA
CURTEA DE JUSTIȚIE A UNIUNII EUROPENE
SÚDNY DVOR EURÓPSKEJ ÚNIE
SODIŠČE EVROPSKE UNIJE
EUROOPAN UNIONIN TUOMIOISTUIN
EUROPEISKA UNIONENS DOMSTOL
CVRIA
LUXEMBOURG

PRESUDA SUDA

12. svibnja 1998.*

„Članci 8.A, 48. i 51. Ugovora o EZ-u – Pojam ‚radnik' – Članak 4. Uredbe (EEZ) br. 1408/71 – Dječji doplatak – Pojam ‚obiteljska davanja' – Članak 7. stavak 2. Uredbe (EEZ) br. 1612/68 – Pojam ‚socijalne povlastice' – Zahtjev posjedovanja boravišne iskaznice ili dozvole boravka"

U predmetu C-85/96,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku koji je na temelju članka 177. Ugovora o EZ-u uputio Bayerisches Landessozialgericht (sud za socijalna pitanja) (Njemačka), u postupku

María Martínez Sala

protiv

Freistaat Bayern,

koji se odnosi na tumačenje članaka 1., 2., 3. stavka 1. i 4. stavka 1. točke (h) Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1408/71 od 14. lipnja 1971. o primjeni sustava socijalne sigurnosti na zaposlene osobe i njihove obitelji koji se kreću unutar Zajednice, izmijenjene i ažurirane Uredbom Vijeća br. 2001/83 od 2. lipnja 1983. (SL L 230, str. 6., Prilog 1.), izmijenjene Uredbom Vijeća br. 3427/89 od 30. listopada 1989. (SL L 331., str. 1.), kao i članka 7. stavka 2. Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1612/68 od 15. listopada 1968. o slobodi kretanja radnika unutar Zajednice (SL L 257, str. 2.),

SUD,

u sastavu: G. C. Rodríguez Iglesias, predsjednik, C. Gulmann, M. Ragnemalm i M. Wathelet, predsjednici vijeća, G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, P. J. G. Kapteyn, J. L. Murray, D. A. O. Edward (izvjestitelj), J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann i L. Sevón, suci,

nezavisni odvjetnik: A. La Pergola,

* Jezik postupka: njemački

HR

tajnik: H. A. Rühl, glavni administrator,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za Maríju Martínez Sala, A. Pérez Garrido, *Leiter der Rechtstelle* pri španjolskom veleposlanstvu u Bonnu,

– za njemačku vladu, E. Röder, *Ministerialrat* u saveznom ministarstvu gospodarstva, i B. Kloke, *Oberregierungsrat* u istom ministarstvu, u svojstvu agenata,

– za španjolsku vladu, D. L. Pérez de Ayala Becerril, *abogado del estado*, pravna služba države, u svojstvu agenta,

– za Komisiju Europskih zajednica, P. Hillenkamp, pravni savjetnik, i K.-D. Borchardt, član pravne službe, u svojstvu agenata,

uzimajući u obzir izvještaj za raspravu,

– saslušavši usmena očitovanja M. Martínez Sala, koju zastupa Antonio Pérez Garrido, njemačke vlade, koju zastupa E. Röder, španjolske vlade, koju zastupa D. Luis Pérez de Ayala Becerril, francuske vlade, koju zastupa C. Chavance, tajnik za vanjske poslove u upravi za pravne poslove ministarstva vanjskih poslova, u svojstvu agenta, vlade Ujedinjene Kraljevine, koju zastupa S. Richards, *barrister*, i Komisije, koju zastupa K.-D. Borchardt, na raspravi održanoj 15. travnja 1997.,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 1. srpnja 1997.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Rješenjem od 2. veljače 1996., koje je Sud zaprimio 20. ožujka, Bayerisches Landessozialgericht uputio je Sudu, na temelju članka 177. Ugovora o EZ-u, četiri prethodna pitanja koja se odnose na tumačenje članaka 1., 2., 3. stavka 1. i 4. stavka 1. točke (h) Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1408/71 od 14. lipnja 1971. o primjeni sustava socijalne sigurnosti na zaposlene osobe i njihove obitelji koji se kreću unutar Zajednice, izmijenjene i ažurirane Uredbom Vijeća br. 2001/83 od 2. lipnja 1983. (SL L 230, str. 6., Prilog 1.), izmijenjene Uredbom Vijeća br. 3427/89 od 30. listopada 1989. (SL L 331., str. 1.), kao i članka 7. stavka 2. Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1612/68 od 15. listopada 1968. o slobodi kretanja radnika unutar Zajednice (SL L 257, str. 2.).

2 Pitanja su upućena u okviru spora između M. Martínez Sala (u daljnjem tekstu: tužiteljica) i Freistaat Bayern, povodom odbijanja tužiteljici zahtjeva za priznanje prava na dječji doplatak za njezino dijete.

Pravo Zajednice

3 Članak 7. stavak 2. Uredbe br. 1612/68 propisuje da radnik državljanin države članice na državnom području drugih država članica uživa jednake socijalne i porezne povlastice kao i domaći radnici.

4 Sukladno članku 1. točkama (a) i (i) Uredbe br. 1408/71, pojam „radnik“ znači, u svrhu primjene te uredbe, svaku osobu „koja je osigurana, obvezno ili na izbornoj trajnoj osnovi, za jedan ili više slučajeva koji su obuhvaćeni granama sustava socijalne sigurnosti za zaposlene ili samozaposlene osobe“. Članak 2. propisuje da se Uredba primjenjuje „na radnike na koje se primjenjivalo ili se primjenjuje zakonodavstvo jedne ili više država članica“.

5 Članak 3. stavak 1. Uredbe br. 1408/71 navodi: „U skladu s posebnim odredbama ove uredbe, osobe koje borave na državnom području jedne od država članica na koje se ova uredba primjenjuje podliježu istim obvezama i uživaju ista davanja prema zakonodavstvu bilo koje države članice kao državljani te države.“

6 Članak 4. stavak 1. točka (h) Uredbe br. 1408/71 propisuje da se Uredba primjenjuje „na cjelokupno zakonodavstvo koje se odnosi na […] obiteljska davanja“. Prema članku 1. točki (u) pod i), „obiteljska davanja“ su „sva davanja u naravi ili novcu namijenjena podmirenju obiteljskih troškova prema zakonodavstvu određenom člankom 4. stavkom 1. točkom (h), isključujući posebne doplatke za rođenje djeteta navedene u Prilogu II.“.

7 Prema točki I. – „Zaposleni ili samozaposleni radnici (članak 1. točka (a) pod ii) i iii) Uredbe)“ pod (c) („Njemačka“) Priloga I. Uredbi br. 1408/71,

„ako je nadležna ustanova za dodjelu obiteljskih davanja, sukladno poglavlju VII. glavi III. Uredbe, njemačka ustanova, u smislu članka 1. točke (a) pod ii) Uredbe smatra se:

a) kao radnik svaka osoba obvezno osigurana protiv rizika nezaposlenosti ili osoba koja na temelju takvog osiguranja dobiva davanja u novcu iz zdravstvenog osiguranja ili odgovarajuća davanja;

b) kao samozaposleni radnik svaka osoba koja obavlja samostalnu djelatnost i koja je obvezna:

– priključiti se ili plaćati doprinose u sustav starosnog osiguranja za samozaposlene

ili

– priključiti se sustavu obveznog mirovinskog osiguranja.“ [neslužbeni prijevod]

Njemačko zakonodavstvo i Europska konvencija o socijalnoj i medicinskoj pomoći

8 U Njemačkoj je dječji doplatak nedoprinosno davanje koje pripada u skupinu mjera obiteljske politike. Dodjeljuje se na temelju Bundeserziehungsgeldgesetza od 6. prosinca 1985. (Savezni zakon o dječjem doplatku i roditeljskom dopustu, BGBl. I, str. 2154., u daljnjem tekstu: BErzGG).

9 Članak 1. stavak 1. BErzGG-a u verziji od 25. srpnja 1989. (BGBl. I, str. 1550.), izmijenjen zakonom od 17. prosinca 1990. (BGBl. I, str. 2823.), propisuje da pravo na dječji doplatak ima svaka osoba: (1) koja ima prebivalište ili redovno boravište na državnom području na koje se odnosi taj zakon, (2) koja u kućanstvu ima uzdržavano dijete, (3) koja se za to dijete brine i odgaja ga (4) koja nije zaposlena ili nije zaposlena s punim radnim vremenom.

10 Člankom 1. stavkom 1. točkom (a) BErzGG-a propisano je da „svi stranci koji žele primati doplatak moraju imati ovlaštenje za boravak (Aufenthaltsberechtigung) ili dozvolu boravka (Aufenthaltserlaubnis)“. Sud koji je uputio zahtjev ističe da se, prema ustaljenoj sudskoj praksi Bundessozialgerichta, samo za osobu koja može predočiti dokument Ureda za strance kojim se na odgovarajući način potvrđuje boravak od početka razdoblja primanja dodatka smatra da „posjeduje“ ovlaštenje za boravak; obična potvrda da je podnesen zahtjev za dozvolu boravka i da je osoba stoga ovlaštena boraviti u toj državi nije dovoljna da bi se za dotičnu osobu moglo smatrati da posjeduje ovlaštenje za boravak u smislu gore navedene odredbe.

11 Sukladno članku 1. Europske konvencije o socijalnoj i medicinskoj pomoći koju je Vijeće Europe usvojilo 11. prosinca 1953. te je od 1956. na snazi u Njemačkoj, a od 1983. u Španjolskoj, „svaka od ugovornih strana poduzima mjere kako bi osigurala da državljani drugih ugovornih strana koji sukladno zakonu borave na bilo kojem dijelu državnog područja na koji se Konvencija primjenjuje, i koji nemaju dovoljno sredstava, budu jednako ovlašteni kao i njezini vlastiti državljani pod jednakim uvjetima na socijalnu i medicinsku pomoć predviđenu zakonodavstvom na snazi u tom dijelu državnog područja.“ [neslužbeni prijevod]

12 Članak 6. točka (a) te konvencije propisuje da ugovorna strana na čijem državnom području državljanin druge ugovorne strane boravi sukladno zakonu neće moći vratiti u domovinu tog državljanina temeljeći to isključivo na činjenici da mu je potrebna pomoć.

Glavni postupak

13 M. Martínez Sala rođena je 8. veljače 1956. i španjolska je državljanka koja od svibnja 1968. živi u Njemačkoj. Od 1976. do 1986. radila je različite poslove, a poslije je bila ponovno zaposlena od 12. rujna 1989. do 24. listopada 1989. Od tada prima socijalnu pomoć od grada Nürnberga sukladno Bundessozialhilfegesetzu (saveznom zakonu o socijalnoj pomoći).

14 M. Martínez Sala do 19. svibnja 1984. od nadležnih tijela dobivala je dozvole boravka koje su se nastavljale praktično bez prekida. Nakon toga ishodila je samo dokumente koji su potvrđivali da je zatražila produljenje dozvole boravka. U rješenju kojim se upućuje zahtjev Bayerisches Landessozialgericht ističe da Europska konvencija o socijalnoj i medicinskoj pomoći od 11. prosinca 1953. zabranjuje prisilno udaljenje. M. Martínez Sala 19. travnja 1994. izdana je dozvola boravka koja je istekla 18. travnja 1995., a 20. travnja 1995. produljena je na još jednu godinu.

15 U siječnju 1993., to jest tijekom razdoblja u kojem nije posjedovala dozvolu boravka, M. Martínez Sala zatražila je od Freistaat Bayern isplatu dječjeg doplatka za dijete koje je rodila tijekom tog mjeseca.

16 Freistaat Bayern rješenjem od 21. siječnja 1993. odbio je njezin zahtjev iz razloga što nije imala ni njemačko državljanstvo, ni ovlaštenje za boravak, ni dozvolu boravka.

17 Socialgericht Nürnberg 21. ožujka 1994. odbio je tužbu koju je M. Martínez Sala podnijela 13. srpnja 1993. protiv navedenog rješenja uz obrazloženje da nije imala dozvolu boravka.

18 M. Martínez Sala podnijela je 8. lipnja 1994. Bayerisches Landessozialgerichtu žalbu protiv te presude.

19 Uzimajući u obzir da nije bilo isključeno da se tužiteljica za ishođenje prava na dječji doplatak može pozvati na uredbe br. 1408/71 i 1612/68, Bayerisches Landessozialgericht prekinuo je postupak i uputio Sudu sljedeća prethodna pitanja:

1. Ima li španjolska državljanka s boravištem u Njemačkoj koja je uz određene prekide bila zaposlena do 1986. i koja je, osim kratkog razdoblja zaposlenosti 1989., primala socijalnu pomoć na temelju Bundessozialhilfegesetza (savezni zakon o socijalnoj pomoći, u daljnjem tekstu: BSHG) 1993. i dalje status radnika u smislu članka 7. stavka 2. Uredbe (EEZ) br. 1612/68 ili radnika u smislu članka 2. u vezi s člankom 1. Uredbe br. 1408/71?

2. Je li dječji doplatak dodijeljen na temelju saveznog zakona o dodacima za djecu (BErzGG) obiteljsko davanje u smislu članka 4. stavka 1. točke (h)

Uredbe (EEZ) br. 1408/17, na koje španjolski državljani koji žive u Njemačkoj imaju jednako pravo kao i njemački državljani, u skladu s člankom 3. stavkom 1. Uredbe (EEZ) br. 1408/71?

3. Je li dječji doplatak dodijeljen na temelju BErzGG-a socijalna povlastica u smislu članka 7. stavka 2. Uredbe (EEZ) br. 1612/68?

4. Je li zakon o dodacima za djecu (BErzGG) u skladu s propisima Europske unije kada od državljana države članice za isplatu dječjeg doplatka zahtijeva posjedovanje boravišne iskaznice izdane u valjanom i propisanom obliku iako im je dopušteno boraviti u Njemačkoj?“

20 Najprije je potrebno odgovoriti na drugo i treće pitanje, potom na prvo i na kraju na četvrto.

Drugo i treće pitanje

21 Svojim drugim i trećim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita potpada li davanje poput dječjeg doplatka propisanog BErzGG-om, koje se automatski dodjeljuje osobama koje ispunjavaju određene objektivne kriterije, bez ikakve pojedinačne i diskrecijske ocjene osobnih potreba, a čija je namjena pokrivanje obiteljskih troškova, u područje primjene prava Zajednice kao obiteljsko davanje u smislu članka 4. stavka 1. točke (h) Uredbe br. 1408/71 ili kao socijalna povlastica u smislu članka 7. stavka 2. Uredbe br. 1612/68.

22 U presudi od 10. listopada 1996., u spojenim predmetima Hoever i Zachow (C-245/94 i C-312/94, Zb., str. I-4895.), Sud je već presudio da se povlastica kao što je dječji doplatak propisan BErzGG-om, koji se automatski dodjeljuje osobama koje ispunjavaju određene objektivne kriterije, bez ikakve pojedinačne i diskrecijske ocjene osobnih potreba, a čija je svrha pokrivanje obiteljskih troškova, mora smatrati obiteljskim davanjem u smislu članka 4. stavka 1. točke (h) Uredbe br. 1408/71.

23 Njemačka vlada tvrdi da bi Sud trebao ponovno ispitati to tumačenje i u svojem pisanom očitovanju upućuje na očitovanja koja su podnesena u gore navedenom predmetu i, tijekom usmene rasprave, na očitovanja koja su podnesena Sudu u predmetu Mille-Wilsmann, upisanom pod brojem C-16/96. Budući da je Bundessozialgericht poništio svoje rješenje o upućivanju zahtjeva za prethodnu odluku nakon objave gore navedene presude u predmetu Hoever i Zachow, taj je predmet izbrisan iz upisnika rješenjem od 14. travnja 1997.

24 S obzirom na to da njemačka vlada nije dalje objašnjavala aspekte gore navedene presude Hoever i Zachow koji bi prema njima morali biti ponovno ispitani niti razloge koji bi opravdali takvo ispitivanje, treba ponoviti da povlastica poput dječjeg doplatka koji propisuje BErzGG, koja se dodjeljuje automatski osobama koje ispunjavaju određene objektivne kriterije, bez ikakve pojedinačne i

diskrecijske ocjene osobnih potreba, a čija je namjena pokrivanje obiteljskih troškova, predstavlja obiteljsko davanje u smislu članka 4. stavka 1. točke (h) Uredbe br. 1408/71.

25 Što se tiče pojma socijalne povlastice navedenog u članku 7. stavku 2. Uredbe br. 1612/68, on obuhvaća, prema ustaljenoj sudskoj praksi, sve povlastice koje se, bilo da su povezane ili nisu s ugovorom o radu, općenito priznaju domaćim radnicima, prvenstveno zbog toga što objektivno imaju status radnika ili zbog toga što uobičajeno borave na državnom području i čije bi proširivanje na radnike koji su državljani drugih država članica moglo olakšati njihovo kretanje unutar Zajednice (presuda od 25. ožujka 1985., Hoeckx, 249/83, Zb., str. 973., t. 20.).

26 Sporni dječji doplatak povlastica je koja se, među ostalim, priznaje radnicima koji rade s nepunim radnim vremenom. Stoga predstavlja socijalnu povlasticu u smislu članka 7. stavka 2. Uredbe br. 1612/68.

27 Potrebno je dodati da, s obzirom na to da se Uredba br. 1612/68 općenito odnosi na slobodu kretanja radnika, njezin članak 7. stavak 2. može se primijeniti na socijalne povlastice koje istodobno potpadaju u posebno područje primjene Uredbe br. 1408/71 (presuda od 10. ožujka 1993., Komisija/Luksemburg, C-111/91, Zb., str. I-817., t. 21.).

28 Na drugo i treće pitanje stoga treba odgovoriti na način da davanje poput dječjeg doplatka koji propisuje BErzGG, koje se dodjeljuje automatski osobama koje ispunjavaju određene objektivne kriterije, bez ikakve pojedinačne ili diskrecijske ocjene osobnih potreba, a čija je namjena pokrivanje obiteljskih troškova, potpada *ratione materiae* u područje primjene prava Zajednice kao obiteljsko davanje u smislu članka 4. stavka 1. točke (h) Uredbe br. 1408/71 i kao socijalna povlastica u smislu članka 7. stavka 2. Uredbe br. 1612/68.

Prvo pitanje

29 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita ima li državljanin države članice koji boravi u drugoj državi članici, u kojoj je bio zaposlen te je poslije toga primao socijalnu pomoć, status radnika u smislu Uredbe br. 1612/68 ili Uredbe br. 1408/71.

30 Na početku treba podsjetiti da, prema BErzGG-u, dodjeljivanje dječjeg doplatka ovisi o uvjetu da zainteresirana osoba nije zaposlena ili da nije zaposlena s punim radnim vremenom. Taj bi uvjet mogao ograničiti broj osoba koje bi mogle istodobno biti korisnici dječjeg doplatka i smatrati se radnicima u smislu prava Zajednice.

31 Nadalje treba istaknuti da pojam radnika u pravu Zajednice nije jednoznačan, već se razlikuje s obzirom na predviđeno područje primjene. Primjerice, pojam radnika koji se koristi u okviru članka 48. Ugovora o EZ-u i Uredbe br. 1612/68

ne poklapa se nužno s onim koji se primjenjuje prema članku 51. Ugovora o EZ-u i Uredbi br. 1408/71.

Status radnika u smislu članka 48. Ugovora i Uredbe br. 1612/68

32 U okviru članka 48. Ugovora i Uredbe br. 1612/68 radnikom treba smatrati osobu koja tijekom određenog razdoblja izvršava usluge za određenu osobu prema uputama te osobe i koja za izvršeni rad prima naknadu. Kada radni odnos prestane, osoba u pitanju u načelu gubi status radnika iako, s jedne strane, taj status može proizvesti određene učinke i nakon prestanka radnog odnosa i, s druge strane, osobu koja stvarno traži posao također treba smatrati radnikom (vidjeti u tom smislu presude od 3. srpnja 1986., Lawrie-Blum, 66/85, Zb., str. 2121., t. 17.; od 21. lipnja 1988., Lair, 39/86, Zb., str. 3161., točke 31. do 36. i od 26. veljače 1991., Antonissen, C−292/89, Zb., str. I-745., točke 12. i 13.).

33 Nadalje treba istaknuti da, kada je radnik državljanin jedne države članice zaposlen na državnom području druge države članice i ostaje ondje živjeti nakon odlaska u mirovinu, njegovi potomci ne zadržavaju pravo na jednako postupanje prema članku 7. Uredbe br. 1612/68 u pogledu socijalne povlastice propisane zakonodavstvom države članice domaćina ako su navršili 21 godinu, više nisu na skrbi roditelja i nisu u statusu radnika (presuda od 18. lipnja 1987., Lebon, 316/85, Zb., str. 2811.).

34 U ovom predmetu sud koji je uputio zahtjev nije dostavio dovoljno dokaza kako bi omogućio Sudu da provjeri može li se, s obzirom na prethodna razmatranja, osobu koja se nalazi u situaciji poput tužiteljice u glavnom postupku smatrati radnicom u smislu članka 48. Ugovora i Uredbe br. 1612/68, primjerice zbog činjenice da traži posao. Stoga je na sudu koji je uputio zahtjev ispitivanje tih okolnosti.

Status radnika u smislu Uredbe br. 1408/71

35 Prema članku 2., Uredba br. 1408/71 primjenjuje se na zaposlene ili samozaposlene radnike na koje se primjenjivalo ili se primjenjuje zakonodavstvo jedne ili više država članica i koji su državljani jedne od država članica kao i na članove njihovih obitelji.

36 Stoga osoba ima status radnika u smislu Uredbe br. 1408/71 kada je osigurana čak i samo protiv jednog rizika, obvezno ili na izbornoj trajnoj osnovi, općim ili posebnim sustavom socijalne sigurnosti navedenim u članku 1. točki (a) Uredbe br. 1408/71, neovisno o postojanju radnog odnosa (vidjeti u tom smislu presude od 31. svibnja 1979., Pierik II, 182/78, Zb., str. 1977., t. 4. i 7. i od 9. srpnja 1987., Laborero in Sabato, 82/86 i 103/86, Zb., str. 3401, t. 17.).

37 Komisija smatra da tužiteljicu stoga treba smatrati radnicom u smislu Uredbe br. 1408/71 samo zbog činjenice da je bila korisnik obveznog mirovinskog osiguranja

u Njemačkoj ili zato što je nadležno tijelo socijalne skrbi zdravstveno osiguralo nju i njezinu djecu te plaćalo pripadajuće doprinose.

38 Tijekom rasprave francuska vlada također je tvrdila da se tužiteljicu u glavnom postupku moglo smatrati radnicom u smislu prava Zajednice u području socijalne sigurnosti jer je bila, i moguće još uvijek jest, na ovaj ili onaj način osigurana u njemačkom sustavu mirovinskog osiguranja.

39 Njemačka vlada, međutim, primjećuje da se, na temelju točke I. pod (c) („Njemačka“) Priloga I. Uredbi br. 1408/71, u području obiteljskih davanja, u koja pripada i navedeni doplatak, samo osoba koja je obvezno osigurana protiv rizika nezaposlenosti ili koja u okviru tog sustava osiguranja prima davanja u novcu iz zdravstvenog osiguranja ili slična davanja može okvalificirati kao radnik.

40 Tijekom rasprave Komisija je također istaknula da je u presudi od 30. siječnja 1997., u spojenim predmetima Stöber i Piosa Pereira (C-4/95 i C-5/95, Zb., str. I-511.), doveden u pitanje stav prema kojem je osiguranje protiv jednog jedinog rizika propisano Uredbom br. 1408/71 dostatno za davanje statusa radnika u smislu te uredbe.

41 U tom pogledu treba istaknuti da je u točki 36. gore navedene presude Stöber i Piosa Pereira Sud smatrao da ništa ne sprečava države članice da ograniče obiteljska davanja na osobe koje pripadaju u sustav solidarnosti uspostavljen posebnim sustavom osiguranja, u ovom slučaju sustavom mirovinskog osiguranja za samozaposlene radnike.

42 Također, prema točki I. pod (c) („Njemačka“) Priloga I., na koju upućuje članak 1. točka (a) pod ii) Uredbe br. 1408/71, samo osobe koje su obvezno osigurane protiv rizika nezaposlenosti ili osobe koje u okviru tog sustava osiguranja primaju davanja u novcu iz zdravstvenog osiguranja ili slična davanja radi dodjeljivanja obiteljskih davanja sukladno poglavlju VII. glavi III. Uredbe br. 1408/71 mogu se smatrati zaposlenim radnicima u smislu članka 1. točke (a) pod ii) iste uredbe (presuda od 12. srpnja 1997., Merino García, C-266/95, Zb., str. I-3279.).

43 Kao što to jasno proizlazi iz teksta te odredbe, točka I. pod (c) Priloga I. Uredbi br. 1408/71 ograničila je i precizirala pojam zaposlenog radnika u smislu članka 1. točke (a) pod ii) te uredbe samo za svrhe dodjeljivanja obiteljskih davanja sukladno poglavlju VII. glavi III. Uredbe.

44 Budući da situacija osobe poput tužiteljice u glavnom postupku nije obuhvaćena nijednom odredbom poglavlja VII. glave III., ograničenje propisano u točki I. pod (c) Priloga I. ne može se primijeniti, tako da njezin status radnice u smislu Uredbe br. 1408/71 treba utvrditi samo u pogledu članka 1. točke (a) pod ii) te uredbe. Takva osoba stoga će moći uživati prava koja proizlaze iz tog statusa tek kada se utvrdi da je osigurana, čak i samo protiv jednog rizika, obvezno ili na izbornoj trajnoj osnovi, općim ili posebnim sustavom socijalne sigurnosti navedenim u članku 1. točki (a) Uredbe br. 1408/71.

45 Budući da rješenje kojim se upućuju prethodna pitanja ne sadrži dovoljno podataka koji bi Sudu omogućili da uzme u obzir sve okolnosti predmeta u glavnom postupku koje mogu biti relevantne, na sudu koji je uputio zahtjev jest utvrđivanje potpada li osoba poput tužiteljice u glavnom postupku u područje primjene *ratione personae* članka 48. Ugovora i Uredbe br. 1612/68 ili Uredbe br. 1408/71.

Četvrto pitanje

46 Svojim četvrtim pitanjem sud koji je uputio zahtjev želi utvrditi protivi li se pravo Zajednice tomu da država članica od državljana drugih država članica zahtijeva da za dodjeljivanje dječjeg doplatka predoče boravišnu iskaznicu u valjanom i propisanom obliku.

47 To pitanje temelji se na pretpostavci da je tužiteljici u glavnom postupku bio odobren boravak u odnosnoj državi članici.

48 Prema BErzGG-u, da bi podnositelj zahtjeva imao pravo na sporni dječji doplatak, ako ispunjava ostale materijalne uvjete za dodjelu, mora imati prebivalište ili redovno boravište na njemačkom državnom području.

49 Državljanin druge države koji ima pravo boraviti u Njemačkoj i stvarno ondje boravi ispunjava taj uvjet. U tom pogledu nalazi se u jednakom položaju kao i njemački državljanin koji boravi na njemačkom državnom području.

50 Međutim, BErzGG propisuje da, za razliku od njemačkih državljana, „potpuni stranac“, što uključuje i državljanina druge države članice, kako bi mogao primati sporni doplatak, mora posjedovati određenu vrstu dozvole boravka. Nesporno je da obična potvrda da je zahtjev za izdavanje dozvole boravka podnesen nije dostatna, iako se takvim dokumentom potvrđuje zakonitost boravka.

51 Sud koji je uputio zahtjev dalje ističe da „kašnjenje u izdavanju [takve dozvole boravka] iz potpuno administrativnih razloga povređuje bit prava građana Europske unije“.

52 Dok se pravo Zajednice ne protivi tomu da država članica državljanima drugih država članica koji zakonito borave na njezinom državnom području nameće to da stalno moraju posjedovati dokument kojim se potvrđuje njihovo pravo na boravak, u mjeri u kojoj se istovjetna obveza nameće njezinim državljanima što se tiče osobne iskaznice (vidjeti u tom smislu presude od 27. travnja 1989., Komisija/Belgija, 321/87, Zb., str. 997., t. 12. i od 30. travnja 1998., Komisija/Njemačka, C-24/97, Zb., str. I-2133., t.13.), to nije nužno tako kada država članica od državljana drugih država članica zahtijeva da za korištenje dječjeg doplatka moraju obvezno posjedovati dozvolu boravka za čije je izdavanje odgovorna administracija.

53 Naime, u svrhu priznanja prava na boravak, boravišna iskaznica može imati samo deklaratornu i dokaznu snagu (vidjeti u tom smislu presudu od 8. travnja 1976., Royer, 48/75, Zb., str. 497., t. 50.). Naprotiv, iz spisa predmeta proizlazi da u svrhu dodjele spornog doplatka boravišna iskaznica ima konstitutivnu važnost.

54 Proizlazi da činjenica da jedna država članica od državljanina druge države članice koji želi koristiti davanje poput spornog doplatka zahtijeva da predoči dokument koji ima konstitutivnu važnost, a izdaje ga administracija te države, dok se od državljanina te države takav dokument ne traži, dovodi do nejednakog postupanja.

55 U području primjene Ugovora i u nedostatku opravdanja, takvo nejednako postupanje znači diskriminaciju zabranjenu prema članku 6. Ugovora o EZ-u.

56 Tijekom usmene rasprave njemačka je vlada, priznajući da uvjet koji postavlja BErzGG predstavlja nejednako postupanje u smislu članka 6. Ugovora, navela da činjenice predmeta u glavnom postupku ne potpadaju ni u područje primjene *ratione materiae* ni u područje primjene *ratione personae* Ugovora, tako da se tužiteljica u glavnom postupku ne može pozivati na tu odredbu.

57 Što se tiče područja primjene *ratione materiae*, potrebno je uputiti na odgovore dane na prvo, drugo i treće pitanje, iz kojih proizlazi da dječji doplatak u pitanju u sporu u glavnom postupku nedvojbeno potpada u područje primjene *ratione materiae* prava Zajednice.

58 Što se tiče područja primjene *ratione personae*, ako bi sud koji je uputio zahtjev zaključio da, s obzirom na kriterije dane u odgovoru na prvo prethodno pitanje, tužiteljica u glavnom postupku ima status radnice u smislu članka 48. Ugovora i Uredbe br. 1612/68 ili u smislu Uredbe br. 1408/71, nejednakost postupanja bila bi suprotna člancima 48. i 51. Ugovora.

59 Pod pretpostavkom da to nije slučaj, Komisija tvrdi da u svakom slučaju od 1. studenoga 1993., dana stupanja na snagu Ugovora o Europskoj uniji, tužiteljica u glavnom postupku ima pravo boravka na temelju članka 8.A Ugovora o EZ-u, prema kojem „svaki državljanin Unije ima pravo kretati se i boraviti slobodno na državnom području država članica, podložno ograničenjima i uvjetima izraženim u ovom ugovoru i odredbama donesenim za njegovu provedbu“. Prema članku 8. stavku 1. Ugovora o EZ-u, svaka osoba koja ima državljanstvo države članice smatra se građaninom Unije.

60 Treba, međutim, istaknuti da u slučaju poput ovoga u predmetu u glavnom postupku nije nužno ispitati može li se zainteresirana osoba pozvati na članak 8.A Ugovora za priznanje novog prava na boravak na državnom području odnosne države članice, s obzirom na to da je nesporno da joj je već bilo odobreno boraviti ondje, iako joj je odbijeno izdavanje boravišne iskaznice.

61 Kao državljanka države članice koja zakonito boravi na državnom području druge države članice, tužiteljica u glavnom postupku potpada u područje primjene *ratione personae* odredaba Ugovora koje se odnose na građanstvo Unije.

62 Članak 8. stavak 2. Ugovora pridaje statusu građanina Unije obveze i prava propisane Ugovorom, među kojima i pravo, predviđeno člankom 6. Ugovora, ne trpjeti diskriminaciju na temelju državljanstva unutar područja primjene *ratione materiae* Ugovora.

63 Proizlazi da se građanin Europske unije, poput tužiteljice u glavnom postupku, koji zakonito boravi na državnom području države članice domaćina može pozvati na članak 6. Ugovora u svim situacijama koje se odnose na područje primjene *ratione materiae* prava Zajednice, uključujući situaciju u kojoj država članica kasni ili odbija dodijeliti davanje koje se dodjeljuje svim osobama koje zakonito borave na državnom području te države, zbog toga što taj građanin ne posjeduje dokument koji se ne traži od državljana te države i koji je administracija te države zakasnila ili odbila izdati.

64 Nejednako postupanje u ovom slučaju odnosi se na područje primjene Ugovora i ne može se smatrati opravdanim. Naime, radi se o diskriminaciji do koje dolazi izravno na temelju tužiteljičina državljanstva i, osim toga, nijedan dokaz predočen Sudu ne opravdava takvo nejednako postupanje.

65 Stoga na četvrto pitanje treba odgovoriti da se pravo Zajednice protivi tomu da država članica od državljana drugih država članica koji su ovlašteni boraviti na njezinom državnom području radi isplate dječjeg doplatka zahtijeva predočavanje boravišne iskaznice koju na valjan i propisan način izdaje nacionalna administracija, dok se od njezinih državljana traži samo prebivalište ili redovno boravište u toj državi članici.

Troškovi

66 Troškovi njemačke, španjolske, francuske i vlade Ujedinjene Kraljevine kao i Komisije ne naknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenoga,

SUD,

o pitanjima koja je rješenjem od 2. veljače 1996. uputio Bayerisches Landessozialgericht, odlučuje:

1. **Davanje poput dječjeg doplatka koji propisuje Bundeserziehungsgeldgesetz, koje se dodjeljuje automatski osobama koje ispunjavaju određene objektivne kriterije, bez ikakve pojedinačne ili diskrecijske ocjene osobnih potreba, a čija je namjena pokrivanje obiteljskih troškova, potpada *ratione materiae* u područje primjene prava Zajednice kao obiteljsko davanje u smislu članka 4. stavka 1. točke (h) Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1408/71 od 14. lipnja 1971. o primjeni sustava socijalne sigurnosti na zaposlene osobe i njihove obitelji koji se kreću unutar Zajednice, izmijenjene i ažurirane Uredbom Vijeća br. 2001/83 od 2. lipnja 1983. (SL L 230, str. 6.), izmijenjene Uredbom Vijeća br. 3427/89 od 30. listopada 1989., i kao socijalna povlastica prema članku 7. stavku 2. Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1612/68 od 15. listopada 1968. o slobodi kretanja radnika unutar Zajednice.**

2. **Na sudu koji je uputio zahtjev je da odluči potpada li osoba poput tužiteljice u glavnom postupku u područje primjene *ratione personae* članka 48. Ugovora o EZ-u i Uredbe br. 1612/68 ili Uredbe br. 1408/71.**

3. **Pravo Zajednice protivi se tomu da država članica od državljana drugih država članica koji su ovlašteni boraviti na njezinom državnom području radi isplate dječjeg doplatka zahtijeva predočavanje boravišne iskaznice koju na valjan i propisan izdaje nacionalna administracija, dok se od njezinih državljana traži samo prebivalište ili redovno boravište u toj državi članici.**

Potpisi